

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: **1) M. K.**, bytom v B.B., **2) A. K.**, bytom v B.B., obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou LEGAL ADVISORS SK, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Klariská č. 14, proti odporcovi: **Stavebné bytové družstvo Trenčianska**, so sídlom v Bratislave, Bajkalská č. 22, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu A.J.P. PETRUS spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Drobného č. 22, zastúpený Mgr. Petrom Arendackým, advokátom, so sídlom v Bratislave, Čapkova č. 2, **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 45 C 62/2010, o dovolaní navrhovateľov 1) a 2) proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2013, sp. zn. 5 Co 153/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2013, sp. zn. 5 Co 153/2013 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobným návrhom na Okresnom súde Bratislava II podanom 12. apríla 2010 sa navrhovatelia 1) a 2) domáhajú určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam v rozsahu spoluvlastníckeho podielu vo výške X. pozemkov parc. č. X./X., zastavaná plocha a nádvoría o výmere 213 m² a parc. č. X./X., ostatné plochy o výmere 37 m² zapísané na LV č. X. vedené Správou katastra B., obec B. – m. č. R., katastrálne územie R.. Svoj nárok odvodzujú zo Zmluvy o obstaraní bytu zo dňa 19. apríla 2005, uzavretej medzi navrhovateľmi a odporcom.

Okresný súd Bratislava II uznesením zo 7. februára 2012, č. k. 45 C 62/2010–164 nepripustil vstup spoločnosti A.J.P. PETRUS spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Drobného č. 22, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Arendackým, so sídlom v Bratislave, Čapkova č. 2 ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie vedľajšieho účastníka uznesením z 31. mája 2012, sp. zn. 5 Co 211/2012 uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Konštatoval, že vedľajší účastník je tretia osoba, ktorá sa vedľajším účastníkom stane okamihom, kedy dôjde súdu oznámenie, že vstupuje do konania a ku ktorému účastníkovi sa pridružuje. Prípustnosťou vedľajšieho účasti sa súd zaoberá až keď niektorý účastník namietne neprípustnosť vedľajšieho účasti, čo v danej veci namietol odporca. Súd prvého stupňa namiesto vyhovie alebo zamietnutia návrhu odporcu o neprípustnosti vedľajšieho účasti v konaní rozhodol o neprípustnosti vstupu vedľajšieho účastníka na strane odporcu do konania nevedomujúc si, že vedľajší účastník sa týmto stáva už momentom, kedy súdu príde jeho oznámenie o vstupe do konania.

Okresný súd Bratislava II uznesením z 22. augusta 2012, č. k. 45 C 62/2010–194 návrhu odporcu o neprípustnosti vedľajšieho účasti vyhovel. S prihliadnutím na povahu sporu, v ktorom sa rieši otázka vlastníctva nehnuteľnosti, súd má za to, že spoločnosť A.J.P. PETRUS spol. s r.o. nemá právny záujem na výsledku sporu, keďže jeho výsledok nijako neovplyvní jeho postavenie ako veriteľa odporcu.

Krajský súd v Bratislave na opätovné odvolanie vedľajšieho účastníka uznesením z 31. júla 2013, sp. zn. 5 Co 153/2013 uznesenie súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh odporcu na vyslovenie neprípustnosti vedľajšieho účasti zamietol. V kontexte zákonných ustanovení dospel k záveru, že v tomto prípade existuje právny záujem účastníka na výsledku konania a úspechu odporcu na strane ktorého vstupuje. Vedľajšiemu účastníkovi svedčí exekučné záložné právo na nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom konania. Vedľajší účastník má eminentný záujem na výsledku konania, nakoľko od výsledku konania v predmetnej veci je závislé jeho postavenie vo vzťahu k svojmu veriteľovi (odporcovi v konaní). Úspech odporcu v konaní je logickým záujmom vedľajšieho účastníka, nakoľko odporcov prípadný neúspech bude mať vplyv na jeho práva vyplývajúce z hmotného práva.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podali dovolanie navrhovateľa 1) a 2). Uznesenie odvolacieho súdu napadli z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a navrhovateľom ako účastníkom konania bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Navrhli

uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne uznesenie odvolacieho súdu zmeniť tak, že návrhu navrhovateľa na vyslovenie neprípustnosti vstupu vedľajšieho účastníka do konania vyhovie. Nesprávne právne posúdenie veci odôvodňovali tým, že právne postavenie vedľajšieho účastníka ako osoby, ktorej svedčí zriadené exekučné záložné právo na predmetných nehnuteľnostiach, nemôže byť v rámci hmotného práva rozhodnutím vo veci samej nijakým spôsobom dotknuté s poukazom na § 169 zákona č. 233/1995 Z. z. (pre pohľadávky, pre ktoré bolo zriadené exekučné záložné právo, možno vykonať exekúciu predajom nehnuteľnosti priamo aj proti neskoršiemu nadobúdateľovi nehnuteľnosti). Tiež poukázali na to, že predpokladom prípustnosti vedľajšieho účastníctva je právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu, t. j. na víťazstve účastníka, ku ktorému vedľajší účastník pristupuje. O právny záujem ide vtedy, ak rozhodnutím právne postavenie vedľajšieho účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva). Právny záujem vedľajšieho účastníka je potrebné preukázať a skúmať v prípade, že bola vznesená námietka neprípustnosti vedľajšieho účastníctva, teda skúmať, či rozhodnutím súdu bude ovplyvnené právne postavenie vedľajšieho účastníka. Sú názoru, že v konkrétnom prípade rozhodnutím súdu v predmetnom konaní nebudú dotknuté práva a povinnosti vedľajšieho účastníka z titulu jeho postavenia ako veriteľa odporcu. Neexistuje v danom prípade právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu. V tejto súvislosti poukázali na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 235/2007 a sp. zn. 3 Obo 21/1998. Odňatie možnosti konať pred súdom odôvodnili tým, že napadnuté uznesenie rieši rovnakú právnu otázku podstatne odlišným spôsobom než skoršie rozhodnutie toho istého odvolacieho súdu bez toho, aby odvolací súd argumentačne sa so skoršími rozhodnutiami vysporiadal. Poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2011, sp. zn. 14 Co 253/2011. Obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Je potrebné takýto postup považovať za diskriminačný, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť. Poukázali na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (II. ÚS 159/2007, III. ÚS 328/2005, IV. ÚS 88/2007, PL. ÚS 21/2000, PL. ÚS 6/2004, I. ÚS 87/1993, II. ÚS 80/1999, III. ÚS 356/2006, PL. ÚS 16/1995, III. ÚS 192/2006, IV. ÚS 209/2010, II. ÚS 177/2006 a IV. ÚS 92/2009) ako aj judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (5 Cdo 47/2012).

Vedľajší účastník vo svojom vyjadrení žiadal aby dovolací súd dovolanie zamietol. Domáhal sa aj trov dovolacieho konania. Uviedol, že súdna prax ustálila, že veriteľ, pokiaľ

má súdom priznanú pohľadávku voči svojmu dlžníkovi, má bez ďalšieho naliehavý právny záujem na žalovaní vlastníckeho práva dlžníka k nehnuteľnosti (resp. inej veci), ktorá bola u majetku dlžníka prevedená neplatnou prevodnou zmluvou. Poukázal na judikát NS ČR č. 78/2006 (č. k. 30 Cdo 1943/2004). Má za to, že má naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., lebo samotné postavenie vedľajšieho účastníka ako veriteľa súdom právoplatne priznaných pohľadávok voči odporcovi tento preukazuje. Určením vlastníckeho práva navrhovateľa k spornému spoluvlastníckemu podielu by vedľajší účastník stratil práva záložného veriteľa.

Odporca a sa k dovolaniu navrhovateľov 1) a 2) nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu oprávnenými osobami (účastníkmi konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že ide o uznesenie, proti ktorému je prípustné (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), preskúmal napadnuté uznesenie bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods.1 O.s.p.).

Z ustanovenia § 242 ods.1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie.

Navrhovatelia 1) a 2) v dovolaní namietajú, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny

právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V preskúmvanej veci je z odôvodnenia napadnutého uznesenia zrejmé, že odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa o vyhovení návrhu odporcu na vyslovenie neprípustnosti vedľajšieho účasti spoločnosti A.J.P. PETRUS spol. s r.o., zastúpenej JUDr. Petrom Arendackým, advokátom, do konania ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu a tento návrh zamietol. Konštatoval, že existuje právny záujem na výsledku konania. Tento právny záver odvolacieho súdu považuje dovolací súd za nesprávny.

Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, o neplatnosť manželstva alebo o určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu, alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 1, 3 O.s.p.).

Z citovaného zákonného ustanovenia teda vyplýva, že predpokladom prípustnosti vedľajšieho účasti v konaní je právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu, t. j. právny záujem na úspešnosti v spore u toho účastníka, ku ktorému pristúpil. O právny záujem ide vtedy, ak rozhodnutím súdu vo veci bude dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva).

Pojem „právny záujem na výsledku sporu“ nie je v jednotlivých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku bližšie špecifikovaný. Zákonodarca ponechal na úvahe súdu v každom jednotlivom prípade jeho výklad a aplikáciu. Hlavným účelom a zmyslom vedľajšieho účasti, ktorý musí súd vždy zohľadňovať, je pomoc vedľajšieho účastníka jednému z účastníkov konania. Zmyslom tohto právneho inštitútu je teda v konkrétnom spore posilniť postavenie účastníka, na ktorého strane vedľajší účastník vystupuje, za predpokladu, že vedľajší účastník má právny záujem na výsledku sporu. Inými slovami povedané tento má právny záujem na víťazstve toho účastníka, ktorého ako vedľajší účastník podporuje. Inštitút vedľajšieho účasti teda neslúži len k ochrane záujmov tretích osôb (vedľajšieho účastníka) ale zároveň i k ochrane záujmov hlavného účastníka konania, na ktorého stranu vedľajší účastník pristúpil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že pokiaľ ustanovenie § 93 ods. 1 O.s.p. hovorí o právnom záujme na výsledku sporu, teda na víťazstve podporovaného účastníka, nestačí iba záujem materiálny, morálny a podobne. Musí ísť o existujúci právny záujem tretej osoby na výsledku sporu s priamym dopadom na hmotné právo. Musí ísť o právny záujem na víťazstve účastníka z dôvodu, že vedľajší účastník je hmotnoprávne dotknutý rozhodnutím súdu vo veci samej voči účastníkovi, na ktorého procesnej strane účastník vystupuje. Vedľajší účastník má za úlohu procesne pomáhať strane, na ktorej vystupuje z dôvodu, že prípadné víťazstvo účastníka, na ktorého strane vystupuje, môže ovplyvniť jeho hmotnoprávne postavenie. Vedľajší účastník musí byť dotknutý vo sfére svojho hmotnoprávneho postavenia. Pri rozhodovaní súdu je predovšetkým uvedené hmotnoprávne kritérium. Ak je vznesená námietka neprípustnosti vedľajšieho účasti, vedľajší účastník musí preukázať tento hmotnoprávny záujem.

Skutočnosť, že vedľajší účastník je veriteľom odporcu nezakladá právny záujem na výsledku konania ako má na mysli § 93 ods. 1 O.s.p. V tomto prípade ide vyslovene o majetkový záujem. Právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku predmetného konania nemožno vyvodiť ani z jeho postavenia oprávneného v exekučných veciach vedených pod sp. zn. EX 6757/2008, EX 6771/2008, EX 6790/2008, EX 6758/2008, EX 6592/2008, EX 6794/2008, EX 6882/2009. Prípadným určením spoluvlastníctva navrhovateľov nedôjde k zmene právneho postavenia vedľajšieho účastníka v rámci hmotného práva, keď ustanovenie § 169 Exekučného poriadku umožňuje vykonať exekúciu v prípade zriadenia záložného exekučného práva aj voči neskoršiemu nadobúdateľovi priamo zo zákona.

Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že v prípade námietky neprípustnosti vedľajšieho účasti sa subjekt, ktorý prejavil vôľu vstúpiť do konania ako vedľajší účastník, stáva takýmto účastníkom až právoplatným rozhodnutím súdu o prípustnosti vstupu a nie oznámením vstupu do konania, ako mylne uvádza odvolací súd.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu odvolacieho súdu sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či odvolací súd svojím postupom (ne)odňal navrhovateľom 1) a 2) možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania.

Podľa obsahu dovolania dovolatelia zastávajú názor, v zmysle ktorého im súd odňal možnosť pred súdmi konať tým, že napadnuté uznesenie rieši rovnakú právnu otázku podstatne odlišným spôsobom než skoršie rozhodnutie toho istého odvolacieho súdu bez toho, aby odvolací súd argumentačne sa so skoršími rozhodnutiami vysporiadal.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Takáto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Z hľadiska posúdenia existencie procesnej vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. ako dôvodom zakladajúceho prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je pritom významný subjektívny názor dovolateľa, že v konaní k takejto procesnej vade došlo, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne takouto vadou postihnuté.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

K zásadám právneho štátu, ktorými je sudca pri rozhodovaní viazaný, patrí aj princíp právnej istoty. Súčasťou právnej istoty je požiadavka predvídateľnosti konania orgánov

verejnej moci. Od princípu právnej istoty možno odvodiť aj požiadavku, aby sudy aplikovali právnu normu v rovnakých podmienkach vždy rovnakým spôsobom.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštatuje, že súčasťou princípu právnej istoty je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované, pretože inak dochádza aj k porušeniu zásady právnej istoty a zákonom ustanovenej povinnosti pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania. Ďalej podľa názoru ústavného súdu za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (napr. rozhodnutia ÚS SR I. ÚS 87/1993, PL. ÚS 16/1995., II. ÚS 80/1999, II. ÚS 243/2005, IV. ÚS 14/2007). Podobne aj ESLP v rozsudku Beian proti Rumunsku konštatuje, že je v rozpore s princípom právnej istoty, ak súd v obdobných veciach rozhodne odlišne, pričom práve úlohou najvyššieho súdu je usmerňovať takéto rozdielne rozhodnutia.

Vychádzajúc z faktu, že princípy právneho štátu sú princípmi ústavnými a preto je súd (sudca) nimi viazaný, je jeho povinnosťou rešpektovať princíp právnej istoty a zabezpečiť jeho uplatnenie v rozhodovacej činnosti. V súlade s týmto princípom je taký postup, ak sa obdobný prípad rieši rovnakým spôsobom. Naopak, podľa názoru ústavného súdu ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená, podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Princíp právnej istoty a princíp predvídateľného rozhodovania má svoje opodstatnené postavenie v právnom štáte, ale i limity, pretože popri ňom stoja aj ďalšie právne princípy, doktríny (napr. spravodlivosť, proporcionalita, legalita a iné).

Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že návrh odporcu na vyslovenie neprípustnosti vedľajšieho účastníctva zamietol s odôvodnením, že v danom prípade existuje právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku konania a úspechu odporcu, na strane ktorého vystupuje, nakoľko je nepochybné,

že vedľajšiemu účastníkovi svedčí exekučné záložné právo na nehnuteľnostiach, o určenie vlastníctva ku ktorým v tomto konaní ide.

Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 47/2012, ktoré rieši totožnú otázku vedľajšieho účasti odlišným spôsobom.

Rozhodnutie odvolacieho súdu nedáva dostatočné odpovede na skutkové a právne otázky tohto prípadu, prečo rozhodol odlišne.

Odvolací súd v danom prípade svoj záver odôvodnil stručne bez presvedčivých právnych premís, ktoré bolo nutné zodpovedať s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Takéto odôvodnenie potom prima facie prirodzene vzbudzuje dôvodné pochybnosti o presvedčivosti rozhodnutia a spravodlivom usporiadaní vzťahov.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že postupom odvolacieho súdu bola dovolateľom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na zistenú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§243b O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. augusta 2014

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová